

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

7 במרס 2018

1211

כ' באדר התשע"ח

עמוד

הצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018 754

**הצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה),
התשע"ח-2018**

1. פקודת הסמים המסוכנים – הוראת שעה
- בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה (להלן – יום התחילה) עד תום שלוש שנים מהמועד האמור (להלן – תקופת הוראת השעה) יקראו את פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973¹ (להלן – פקודת הסמים המסוכנים), כך שבסעיף 7 –

ד ב ר י ה ס ב ר

ביכולות הקוגניטיביות לטווח קצר – בעיקר ביכולת הלמידה, בזיכרון ובקשב, תחלואה בכלי הנשימה ובעיקר בברונכיטוס (כשהקנבוס נצרך בעישון) ומצבים של השגיות נמוכה בלימודים, חוסר תעסוקה וחוסר מעורבות חברתית. המחקר מונה עדויות מחקריות נוספות המצביעות על מתאם סטטיסטי בין השימוש בקנבוס להתפתחות של סכיזופרניה ומצבים פסיכויטיים נוספים, בסימפטומים של מניה והיפומניה בקרב אנשים המאובחנים בדפרסיה בייפולרית, וכן ראיות למתאם סטטיסטי כאמור לחשיבה והתנהגות אובדנית. הדוח מסייג את ממצאי המחקר בכך שלמרות העקביות והמובהקות של המתאמים הסטטיסטיים בממצאי המחקרים הרבים שנסקרו, אי-אפשר להוכיח קשר סיבתי בין השימוש בקנבוס לתופעות הנוכרות, וייתכן כי בחלק מהמקרים, המצב של הנוק הבריאותי הוא הגורם לשימוש בקנבוס, ולא להפך. עניין זה נותר לבחינה במחקרים עתידיים.

על פי נתוני ארגון האומות המאוחדות (להלן – האו"ם), שוק הקנבוס העולמי לשנת 2016 הוערך בכ־182.5 מיליון צרכנים. עוד מצביעים הנתונים על עלייה הדרגתית ומתמשכת (משנת 1979) בהיקף השימוש בקנבוס בקרב אזרחים, לרבות קטינים (ראו: United Nations Office on Drugs and Crime (UNDOC) – World Drug Report 2014, p. 46–39, בקישור: <https://www.unodc.org/wdr2016/en/cannabis.html>).

מנתוני המשטרה והרשות עולה כי בשנים האחרונות עלה היקף השימוש בקנבוס במדינת ישראל בקרב האוכלוסייה הנורמטיבית, ונרשמה ירידה בתפיסת המסוכנות של הסם, הן בקרב קטינים והן בקרב האוכלוסייה הבוגרת. ירידה זו לוותה בעלייה בשיעורי השימוש בסם. בקרב האוכלוסייה הבוגרת (גילאי 18 עד 40) עלה שיעור השימוש בקנבוס לפחות פעם אחת (ב־30 הימים הקודמים לסקר) מכ־5.5% בשנת 2009 לכ־27% בסוף שנת 2016. ואילו שיעור המשתמשים בקנבוס לפחות פעם אחת כאמור בקרב קטינים שהם תלמידי מערכת החינוך הממלכתית, הממלכתית-דתית והממלכתית ערבית בכיתות י' עד י"ב, עלה מכ־5%–6%, שיעור שהיה יציב משנת 1998 עד שנת 2011, לכ־10% בשנת 2015.

נוכח הנתונים המדאיגים האלה, החליטה ממשלת ישראל לגבש מודל אכיפה נפרד בעבור קטינים, ולרכז מאמצי הסברה, חינוך וטיפול במטרה למנוע או לצמצם ככל האפשר את השימוש בקנבוס בקרב קטינים.

כללי מדינת ישראל מחויבת לשלוש אמנות בין-לאומיות, המפרטות רשימה של חומרים מסוכנים שיש לקיים לגביהם פיקוח, וביניהם הקנבוס ותוצריו: האמנה לסמים נרקוטיים, 1961 (אושרה ב־1974), האמנה לחומרים פסיכוטרופיים, 1971 (אושרה ב־1993) ואמנת האומות המאוחדות נגד הסחר הבלתי חוקי בסמים נרקוטיים וחומרים פסיכואקטיביים, 1988 (אושרה ב־2002).

לצמח הקנבוס, על חלקיו השונים, שימושים מגוונים. החומר הפעיל ביותר בצמח (THC) מצוי בכל חלקי הצמח והוא בעל השפעות פסיכו-אקטיביות ואחרות (ראו: ד"ר אחיקם סטולה, רועי גיא-גרון, ד"ר יורם פינקלשטיין, שכרות בהשפעת סמים מסוכנים – היבטים מדיקולגליים, רפואה ומשפט 30, 36 (2004)).

על פי סקירה שהתפרסמה בכתב העת של האיגוד הניורולוגי בישראל, ניורולוגיה (ראו גיליון מס' 29, פברואר 2018), השימוש בקנבוס עלול לגרום לתופעות לוואי, כגון תופעות אקוטיות של סחרחורת, נמנום, בלבול, רעב, יובש בפה, דפיקות לב מהירות, פגיעה בזיכרון, בשיפוט, בקשב, בקואורדינציה ובתפיסה (של זמן וצבע), חרדה ודכדוך.

על פי נתוני הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול (להלן – הרשות) וממצאי מחקרים מדעיים שנכללים בדוח עדכני של האקדמיה האמריקאית למדעים (The Health Effects of Cannabis and Cannabinoids: The Current State of Evidence and Recommendations for Research (2017), National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. See: <http://tinyurl.com/j9nr9vy>) (להלן – דוח האקדמיה האמריקאית למדעים), קיים מתאם סטטיסטי (Statistical Association) בין השימוש בקנבוס לבין נזקים בריאותיים משמעותיים בארבעה תחומים עיקריים: פיזיולוגיים, נפשיים, קוגניטיביים ותפקודיים (ראו: הילה ימיני, (עורכת), מריחואנה – כל האמת, הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול (2016), עמ' 8 עד 10), בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות.

בדוח האקדמיה האמריקאית למדעים נמצא, כי בצד סגולות רפואיות המתוארות בפרקים 4 ו-5 למחקר, קיים מתאם סטטיסטי בין שימוש בקנבוס לבין כמה סיכונים בריאותיים, ביטחוניים וחברתיים משמעותיים – בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות. בין הסיכונים האמורים מונה המחקר הסתברות למעורבות בתאונות דרכים, מגבלות

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526; ס"ח התשע"ז, עמ' 1139.

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב],

התשמ"ב-1982²;

ד ב ר י ה ס ב ר

של שימוש או החזקה בסם הקנבוס או השרף שלו (להלן – קנבוס), לצריכה עצמית, המבוצעת בפעם הראשונה והשנייה תיחשב לעבירת קנס מיוחדת וייקבעו סדרי דין מיוחדים לצורך אכיפתה, וזאת כהוראת שעה למשך שלוש שנים מיום כניסת ההסדר לתוקף.

בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע בהצעת חוק זו לעגן בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – הפקודה), ובחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), הסדר שלפיו תאכופ המשטרה את העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, כאשר היא מבוצעת בפעם הראשונה או השנייה, בדרך של הטלת קנסות – 1,000 שקלים חדשים לעבירה ראשונה ו-2,000 שקלים חדשים לעבירה שנייה – במקום הליך פלילי הכרוך בחקירה וברישום פלילי. אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם השלישית, עומד בדרישות חוק סדר הדין הפלילי ונמצא מתאים לכך יופנה להליך לסגירת תיק בהסדר מותנה, כמפורט בסיון א'1 לפרק ד' לחוק האמור. לגבי אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס בפעם הרביעית, יתנהל הליך פלילי וגייל. את ההסדרים האמורים מוצע לקבוע כהוראת שעה למשך שלוש שנים, וזאת במטרה לבחון את יעילותם ואת השפעתם על מגמות השימוש בסמים באוכלוסייה, הכול כמפורט להלן.

אימוץ המדיניות המתוארת לעיל ועיגונה בחקיקה כאמור נועדו להביא לאכיפה יעילה יותר של האיסור על שימוש והחזקה בקנבוס, אך זאת מתוך הבנה שמעידה חר-פעמית או חזרות, המבוצעת בידי אדם נורמטיבי שאינו מנהל אורח חיים עברייני, ניתן לאוכפה באופן שהולם את חומרת המעשה, בלי להכתיים את גיליונו של האדם ברישום פלילי שעלול להשפיע על עתידו. לצד זאת, יודגש כי עמדת הממשלה שלפיה החזקה ושימוש בקנבוס הם עבירה פלילית עומדת בעינה, ואין בבחירה בקנס ככלי האכיפה המתאים, במסגרת ההסדר המוצע, כדי לשנות מסיווגה כעבירה כאמור.

יצוין, כי סוגיית השימוש בקנבוס נדונה בשנים האחרונות במדינות רבות בעולם, ובהן ישראל. לא אחת ניתן הד ציבורי לקולות הקוראים לבחון את מדיניות האכיפה, במיוחד נוכח שינויי מדיניות דומים בעולם.

סעיף 1 לפסקה (1)

לסעיף 7(ג) (המוצע – לפסקאות (1) עד (3) ו-(5) המוצעות) סעיף 7 לפקודת הסמים המסוכנים קובע, בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה ושימוש בסם מסוכן לצריכה עצמית, שדינה מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק

בידי משטרת ישראל נתונים המעידים על עלייה בהיקף השימוש בקנבוס בשנים האחרונות. בשנים 2010 עד 2015 עמד אחוז תיקי השימוש העצמי בסם שזוהה בהם קנבוס על 86% מכלל תיקי השימוש העצמי בסמים שזוהה בהם סם. יצוין כי במרבית תיקי השימוש העצמי בקנבוס, לא נתפסו סמים נוספים.

מנתוני משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המבוססים על ניתוח תהליכי ההתמכרות של מטופלים, עולה כי בעבור 40% מהמשתמשים בסמים, השימוש בקנבוס משמש שער כניסה לשימוש בסמים נוספים.

מנתוני משרד הבריאות עולה כי ישנה עלייה במספר הפונים לבתי חולים פסיכיאטריים בשל מצבים פסיכוטטיים על רקע שימוש בקנבוס. על רקע זה אושפזו בין השנים 2012 ו-2015 231 אנשים, רובם גברים בגילאים 19 עד 35. כמו כן, מראים הנתונים עלייה הדרגתית במספר הפונים לחדרי מיון בבתי חולים ציבוריים כתוצאה מהרעלת קנבוס. מ-17 פונים כאמור בשנת 2012, ל-94 פונים כאמור בשנת 2016.

יצוין כי גם האו"ם דיווח, כבר בשנת 2014, על מגמת עולמית של עלייה בשיעור הפונים לקבלת טיפול בעקבות שימוש בקנבוס (ראו: UNDOC – World Drug Report, 2014, p. 46-39, <https://tinyurl.com/nbcurlb>), בקישור: <https://tinyurl.com/nbcurlb>, 2014, p. 46-39), מגמה שניכרת כאמור גם בישראל.

ביום כ"ח שבט התשע"ז (26 בינואר 2017), הגיש צוות לבחינת מדיניות האכיפה כלפי משתמשי קנאביס בישראל, בראשות המנהל הכללי של המשרד לביטחון פנים, שמינה השר לביטחון הפנים לשר האמור, דוח המסכם את פעילותו. על פי הדוח, מודל האכיפה המיטבי הוא זה המשלב כלים מן המישור המינהלי לצד אמצעים פליליים "קלטיים" (להלן – המודל המשולב). המודל המשולב נועד להביא לכך שאזרחים נורמטיביים, אשר ביצעו עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יופנו למנגנונים חלופיים להליך הפלילי, וכך לא ייאלצו להתמודד עם התיוג הנלווה להליך כאמור. לצד זאת, המודל המשולב מותיר למדינה להתמודד עם מקרים חמורים והתמכרויות תוך שימור ההרתעה של מערכת אכיפת החוק.

מדיניות אכיפה זו, הכוללת מאמצי חינוך, הסברה ומניעה, נועדה להקטין את היקף השימוש הלא חוקי בקנבוס וזאת עקב העלייה בשימוש בסם שחלה בשנים האחרונות, למרות מאמצי האכיפה.

בהחלטת ממשלה מס' 2474 מיום ז' באדר התשע"ז (5 במרס 2017) בעניין אישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנבוס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות, אימצה ממשלת ישראל, על בסיס הדוח המתואר לעיל, מדיניות אכיפה בעבירות שימוש בקנבוס, שלפיה העבירה

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018;

"עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית" – עבירה כאמור בסעיף קטן (ג) סיפה, הנעברת לגבי סם מסוכן מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמפורט בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה.

(2) (א) על אף האמור בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה ושימוש

בקנבוס לצריכה עצמית, הנעברת בפעם הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה ראשונה), או עבירה כאמור הנעברת בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה שנייה), למעט עבירה כאמור המבוצעת בידי אחד מהמנויים בפסקה (4), יראו אותה כעבירת קנס מיוחדת ויחולו לגביה סדרי הדין הקבועים בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי (בסעיף קטן זה – עבירת קנס מיוחדת).

(ב) עבר אדם עבירה ראשונה, ולא עבר, בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה האמורה, עבירה נוספת של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יראו עבירה כאמור שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה, כעבירה ראשונה.

(3) הקנס בשל עבירת קנס מיוחדת יעמוד –

(א) בעבירה ראשונה – על 1,000 שקלים חדשים;

(ב) בעבירה שנייה – על 2,000 שקלים חדשים.

ד ב ר י ה ס ב ר

כי במניין העבירות שביצע אדם לא יובאו בחשבון עבירות החזקה ושימוש עצמי בקנבוס שבוצעו לפני יום התחילה ושהוחלט, לפני המועד האמור, שלא להעמיד בשלהן לדין לפי סעיפים 59 או 62 לחוק סדר הדין הפלילי, וכן עבירות כאמור שביום התחילה תיקי החקירה בהן עדיין תלויים ועומדים וטרם הוגש בהם כתב אישום. קביעה זו תואמת את הוראת סעיף 3 להצעת החוק שלפיה, ככלל, יחול ההסדר המוצע בו על עבירות שנעברו מיום התחילה ואילך (לענין החריגים לכלל זה ראו דברי ההסבר לאותו סעיף).

לעומת זאת, יובאו בחשבון במניין העבירות כאמור עבירות של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית, שתיקי החקירה לגביהן נסגרו בהסדר מותנה לפי סימן א' לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי, תיקים שבהם עוכב ההליך המשפטי לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי ותיקים שהסתיימו באי-הרשעה (כלומר, תיקים בהם קבע בית המשפט כי הנאשם ביצע את העבירה, אך החליט שלא להרשיעו). בשונה מתיקים שנסגרו בלא חקירה או שנסגרו לאחר חקירה, תיקים שנסגרו בהסדר מותנה כאמור, תיקים שבהם עוכבו ההליכים כאמור או תיקים שהסתיימו באי-הרשעה כאמור, הם תיקים שבהם נאספו ראיות מספיקות להעמדה לדין, אך נבחר הליך אלטרנטיבי לסיום ההליך הפלילי, ועל כן מוצדק להתחשב בעבירות אלה במניין העבירות כאמור.

העונשין). מוצע להוסיף לסעיף האמור את סעיף קטן (1ג) שלפיו העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית (להלן – עבירת החזקה ושימוש עצמי בקנבוס), אשר מבוצעת בפעם הראשונה (להלן – עבירה ראשונה) או מבוצעת פעם נוספת בתוך חמש שנים מיום ביצוע העבירה הראשונה (להלן – עבירה שנייה), תיחשב לעבירת קנס מיוחדת, כלומר, תיאכף בדרך של הטלת קנס, ויחולו עליה סדרי דין מיוחדים. על פי המוצע יעמוד הקנס על 1,000 שקלים חדשים לעבירה ראשונה ועל 2,000 שקלים חדשים לעבירה שנייה. יובהר כי האפשרות לשלם קנס, בלי הליך פלילי, מוגבלת לעבירה ראשונה ועבירה שנייה בלבד, וכי אדם שביצע עבירת קנס מיוחדת בפעם הראשונה והשנייה מיצה את זכותו לתשלום קנס (במקום הליך פלילי). על כן מוצע לקבוע במפורש כי מי שעבר עבירה שנייה לא יוכל עוד להיחשב, בעתיד, למי שעבר עבירה ראשונה לצורך ההסדר המוצע.

כאמור, מוצע לקבוע הוראות אלה כהוראת שעה למשך 3 שנים מיום תחילתו של התיקון המוצע בחוק זה (להלן – יום התחילה).

במטרה להבהיר מתי עבירה של החזקה ושימוש עצמי בקנבוס תיחשב לעבירה ראשונה או עבירה שנייה ויחול עליה ההסדר המוצע בהצעת חוק זו, ומתי יתנהלו לגבי עבירה כאמור ההליכים הפליליים הרגילים, מוצע לקבוע

(4) הוראות פסקאות (2) ו-(3) לא יחולו על עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית המבוצעת בידי אחד מאלה:

(א) מי שהורשע בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה מסוג פשע, בעבירה לפי פקודה זו שאינה עבירת קנס מיוחדת או בעבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013³; לעניין פסקת משנה זו, "עבירה מסוג פשע" – למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים בצו, בהסכמת שר המשפטים;

(ב) מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים;

(ג) מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955⁴, וכן כל אדם אחר שבאותו מועד חל לגביו החוק האמור;

(ד) מי שבמועד ביצוע העבירה היה אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971⁵;

(ה) מי שעבד, במהלך ביצוע העבירה או בקשר אליה, עבירה אחרת.

(5) לצורך הקביעה אם עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שביצע אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, לא יובאו בחשבון –

(א) עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שהוחלט, לפני יום התחילה, שלא להעמידו בשלה לדין כאמור בסעיפים 59 ו-62 לחוק סדר הדין הפלילי;

(ב) עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שתק החקירה בה תלוי ועומד ערב יום התחילה, ובלבד שלא הוגש בשלה כתב אישום לפני המועד האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק האמור, וזאת לאור מאפייני השירות הצבאי בישראל, שמהם נגזרת מדיניות אכיפה מיוחדת שאותה נוקט צבא ההגנה לישראל, בכל הנוגע לצריכה ולאחזקה של סמים.

עוד מוצע לסייג את תחולת ההסדר המוצע אף ביחס לאוכלוסיית האסירים, עקב מאפייני המיוחדים של אוכלוסייה זו, שלגביה נדרשת החמרה מיוחדת בכל הנוגע לאכיפת עבירות סמים.

לבסוף, מוצע שההסדר המוצע לא יחול על מי שעבר עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יחד עם עבירה נלווית. החרגה זו, בדומה להחרגתם הנוכחת לעיל של מי שהורשעו בעבירות פשע או בעבירות אחרות הנוגעות לסמים מסוכנים או חומרים מסכנים (ראו פסקת משנה (א) המוצעת) משקפת, ככלל, תפיסה שלפיה ראוי להחיל את מודל הקנסות המיוחד המוצע בחוק זה, רק על אנשים נורמטיביים, ובעיקר על אנשים בלא עבר פלילי,

לפסקה (4) המוצעת

מוצע לסייג את תחולתו של ההסדר המוצע, כך שלא יחול על מי שהורשע ונדון בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה מסוג פשע (למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים בצו, בהסכמת שר המשפטים), בעבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים (למעט עבירת הקנס המיוחדת) או בעבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013.

כמו כן, מוצע לסייג את תחולת ההסדר לגבי מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים, וזאת כאמור מאחר שעניינם של קטינים דורש הסדר מיוחד, אשר יגובש כאמור בהמשך הליכי החקיקה של הצעת החוק.

כן מוצע שההסדר המוצע לא יחול על מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, וכן כל אדם אחר שבאותו מועד חל לגבי

³ ס"ח התשע"ג, עמ' 221.

⁴ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

6) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לשנות את סיווג העבירה של החוקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון, כאמור בסעיף 24 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.⁶

7) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש כתב אישום בעבירת קנס מיוחדת, אם סבר כי הנסיבות מחייבות את בירור המשפט, ובלבד שטרם נמסרה הודעת תשלום קנס לפי סעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי⁷;

בסעיף קטן (ד), במקום "סעיף קטן (ג) סיפה" יקראו "סעיפים קטנים (ג) סיפה ו-(ג)".

בתקופת הוראת השעה, יקראו את חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), כך שאחרי סעיף 230 יבוא:

2. חוק סדר הדין הפלילי – הוראת שעה

"פרק ז' 1: סדרי דין מיוחדים בעבירות החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית – הוראת שעה

תחולה 230א. על אף ההוראות לפי פרק ז' וסעיפים 239 ו-240, על עבירה שרואים אותה כעבירת קנס מיוחדת כאמור בסעיף (ג) (בפרק לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973) (בפרק זה – עבירת קנס מיוחדת), יחולו סדרי הדין הקבועים בפרק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

קנס רגילה, אלא עבירת עוון הנאכפת בפעם הראשונה או השנייה לביצועה, בדרך מיוחדת של הטלת קנס.

אשר סימונם בכתם פלילי עלול להשפיע השפעה מכרעת על עתידם ועל הדימוי העצמי שלהם.

לפסקה (6) המוצעת

ההבדל המרכזי בין עבירות הקנס הרגילות (שסדרי הדין לגביהן קבועים בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי) או עבירות מינהליות בהתאם לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, לבין עבירת הקנס המיוחדת, נעוץ בעובדה שהעבירה של החזקת סם מסוכן דורשת הוכחת יסוד נפשי מסוג "ידיעה", בשונה מעבירות הקנס הרגילות שהן ככלל עבירות של "אחריות קפידה" (אחריות מוחלטת).

מוצע להבהיר כי סיווגה של העבירה כעבירת קנס מיוחדת לא ישנה את סיווגה כעבירה פלילית מסוג עוון, לפי סעיף 24 לחוק העונשין, ואת העונש המרבי הקבוע בצדה בהתאם לסעיף 7(ג) סיפה לפקודת הסמים המסוכנים. כלומר, שאין מוצע לקבוע עבירה חדשה, אלא מוצע לקבוע דרכי אכיפה מיוחדות לגבי עבירה קיימת, שיחולו כשעבירה זו נעברת בפעם הראשונה והשנייה, בתנאים ובסייגים שפורטו לעיל.

לפסקה (7) המוצעת

נוסף על כך, בעבירת קנס מיוחדת, קיים היבט ראייתי שאינו קיים בעבירות קנס אחרות: קיים מוצג (סם הקנבוס) שהחזקתו, בדיקתו והשמדתו מחייבות הסדרה ספציפית. מהיבט זה נגזרות הוראות מיוחדות לעניין האפשרות לטעון לאי-קיומם של יסודות העבירה – מתי וכיצד ניתן לטעון טענה כאמור – והוראות לעניין המשך ההליכים משהועלתה טענה כאמור ותוצאות העלאתה, וכן נגזרים מועדים מיוחדים להליכים הקבועים בהסדרה הכלל כמפורט להלן.

מוצע לקבוע כי העובדה שרואים עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירת קנס מיוחדת, אין בה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש בשלה כתב אישום, אם סבר כי הנסיבות מחייבות את בירור המשפט, ואולם התובע יוכל להגיש כתב אישום כאמור רק אם טרם הומצאה לנקנס הודעת תשלום קנס.

בדומה להוספת סעיף (ג) לפקודת הסמים המסוכנים, בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע כי גם הוראות פרק ז' המוצע ייוספו לחוק סדר הדין הפלילי כהוראת שעה למשך שלוש שנים מיום כניסתו של החוק המוצע לתוקף.

סעיף 2 במקביל לקביעה שיראו עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירת קנס מיוחדת אם נעברה בניסבות כמפורט בסעיף (ג) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחה המוצע בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע לעגן בחוק סדר הדין הפלילי, בפרק ז' 1' כנוסחו המוצע, הוראות לעניין סדרי הדין שיחולו לגבי עבירה שרואים אותה כעבירת קנס מיוחדת כאמור. סדרי דין אלה נובעים ממעמדה המיוחד של העבירה, שאינה עבירת

⁶ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ח, עמ' 192.

הודעת תשלום קנס 230ב.א) היה לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס מיוחדת, רשאי הוא למסור לו הודעת תשלום קנס.

ב) בהודעת תשלום קנס יפורטו שם האדם ומענו, תיאור תמציתי של העובדות המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן שבהם בוצעה העבירה במידה שאפשר לבררם, ציון הוראות החיקוק שלגביהן בוצעה העבירה, ושיעור הקנס שנקבע לעבירה.

ג) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס ישלם, בתוך 60 ימים מיום ההמצאה, את הקנס הנקוב בהודעה, לחשבון שצוין בה, אלא אם כן הודיע לתובע, בהתאם להוראות סעיף 230ג, שברצונו להישפט על העבירה.

ד) שילם אדם את הקנס, רואים אותו כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם המסוכן שלגביו בוצעה העבירה (בפרק זה – הסם או הסם המסוכן), ונשא את עונשו; ואולם הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על אדם ששילם את הקנס ותובע ביטל את הודעת תשלום הקנס לפי סעיף 230ג(ב) או שבית המשפט זיכה אותו מהעבירה לפי סעיף 230ד(ה).

ד ב ר י ה ס ב ר

הקנס שנקבע לעבירה. יודגש כי הנקנס יוכל להגיב במקום על הודעת תשלום הקנס, ותגובתו תירשם על גבי טופס ההודעה, ותובא בחשבון בהמשך תגובה כאמור של הנקנס אינה בגדר "חקירה" או "תשאול", ועל כן אינה מחייבת אזוהרה או היוועצות בעורך דין.

מוצע לקבוע כי מי שנמסרה לו הודעת קנס כאמור (להלן – הנקנס), ישלם את הקנס בתוך 60 ימים מיום שהומצאה לו ההודעה, לחשבון הסילוקים הנקוב בה, אלא אם כן ביקש להישפט על העבירה לפי סעיף 230ג המוצע (ראו סעיף קטן ג).

מוצע כי אם הנקנס שילם את הקנס כאמור, יראו אותו כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם, ונשא את עונשו, זאת למעט נקנס כאמור ששילם את הקנס, אך הגיש בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס ותובע החליט לבטלה לפי הוראות סעיף 230ג(ב) המוצע (ראו סעיף קטן ד), וכן למעט נקנס שהגיש בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס (ראו סעיף 230ג(1)). ובית המשפט זיכה אותו מביצוע העבירה.

מוצע כי עם תשלום הקנס, יחולטו ויושמדו הסמים המסוכנים שלגביהם בוצעה העבירה, ולא יחולו לעניין השמדתם וחילוטם הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים, זאת כדי לפשט את הליכי ההשמדה והחילוט מקום שבו לא מתנהלים הליכים בבית המשפט. ואולם המשטרה תוכל לבקש מבית המשפט כי ייעשה בסמים אלה שימוש בדרך אחרת, כגון לצורכי מחקר, ואם ביקשה כאמור, הסמים לא יושמדו.

הראשונה או השנייה, כאמור בסעיף 7(1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 להצעת חוק זו (להלן – עבירת קנס מיוחדת).

לשם הבהירות מוצע לקבוע במפורש כי ההסדר המוצע בפרק זה מתגבר על ההסדר שבפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי שעניינו סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס. כן מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע בפרק זה מתגבר גם על הוראות סעיפים 239 ו-240 לחוק האמור (אשר חלות בין השאר על עבירות קנס). כך שגם הוראות אלה לא יחולו לעניין עבירות קנס מיוחדות, זאת מאחר שלא מדובר בעבירות קלות.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לקבוע כי אם יש לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני ביצע עבירה של החוקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם הראשונה או השנייה, הוא יוכל למסור לו הודעת תשלום קנס בשל העבירה. החלטת השוטר בשטח באשר לסוג הסם וכמותו (ומכאן – היותו של הסם "לצריכה עצמית") תתבסס על ניסיונו והכשרתו של השוטר, בלא צורך בציוד עזר, וכן על הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה, לכשתגובש הנחייה כאמור.

מוצע לקבוע את הפרטים שתכלול הודעת תשלום הקנס (ראו סעיף קטן ב) שתימסר לאדם שעבר את העבירה. על פי המוצע, תכלול ההודעה פרטים הנוגעים למקרה, כגון שם האדם, מענו, תיאור תמציתי של העובדות המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן שבהם בוצעה העבירה, ציון הוראות החיקוק שלגביהן בוצעה העבירה ושיעור

(ה) שילם אדם את הקנס, יחולט הסם המסוכן שלגביו בוצעה העבירה, ויושמה, אלא אם כן ביקשה המשטרה מבית המשפט שייעשה בו שימוש בדרך אחרת; הסם המסוכן לא יושמד לפני תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיפים 230ג(ג) (1) או 230ד; הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו על השמדת סמים מסוכנים לפי סעיף קטן זה.

(ו) בסעיף זה –

”סם מסוכן” – סם מסוכן כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמפורט בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה לאותה פקודה;

”פקודת הסמים המסוכנים” – פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל”ג-1973.

230ג. (א) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס (בפרק זה – הנקנס) רשאי להגיש לתובע, בתוך 30 ימים מיום ההמצאה, בקשה לביטול ההודעה (בסעיף זה – בקשה לביטול קנס).

(ב) תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין; תובע לא יבטל הודעת תשלום קנס, אם הבקשה לביטול הקנס הוגשה בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה נעברה שלא בידי הנקנס, אלא אם כן שוכנע שניתן לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין.

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לקבוע כי החלטת התובע לדחות בקשה לביטול קנס שהוגשה בנימוק שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין היא סופית, ותומצא לנקנס בתוך זמן סביר, בצירוף נימוקים. ואולם, הנקנס יוכל להודיע על רצונו להישפט בתוך 14 ימים מיום קבלת הודעת התובע הדוחה את בקשתו או בתום התקופה שבמהלכה ניתן להגיש בקשה להישפט, לפי המאוחר (ראו סעיף קטן 230ג(1)). יודג כי נקנס, אשר ביקש לבטל את הודעת הקנס בעילה כאמור, לא יוכל להודיע על רצונו להישפט, אלא לאחר שקיבל מהתובע הודעה על דחיית בקשתו. כלומר, לא ניתן להגיש בקשה לביטול קנס ובקשה להישפט, במקביל.

מוצע לקבוע כי אם הוגשה בקשה לביטול הודעת קנס המבוססת על הטענה שהעבירה לא בוצעה, או שלא בוצעה בידי הנקנס, היא תוטל כבקשה להישפט (ראו סעיף קטן 230ג(2)). ככלל, טענות מסוג זה – הנוגעות לאי-קיומם של יסודות העבירה – דורשות את המשך החקירה הפלילית. תובע לא יוכל לבטל את הקנס מן הטעמים האמורים לעיל, אלא במקרה חריג ויוצא דופן, ולאחר שמצא כי ניתן לבטל את הודעת הקנס בלא חקירה.

אם הושמד הסם לאחר תשלום הקנס, לא יהיה ניתן עוד לטעון טענות לעניין מהות החומר שנתפס, למשל שהחומר אינו סם, או כל טענה אחרת המצריכה את בדיקת הסם או שמירתו, וזאת בשל עקרון סופיות הדיון המתחייב מהנסיבות לאחר שהקנס שולם, והסם הושמד (ראו סעיף קטן 230ה). על כן מוצע לקבוע כי הסם יושמד רק בחלוף התקופה שבמהלכה ניתן להגיש בקשה להישפט (ראו להלן גם דברי ההסבר לסעיפים 230ו ו-230ז המוצעים).

לסעיף 230ה המוצע

מוצע לקבוע כי הנקנס יהיה רשאי להגיש לתובע כהגדרתו בחוק סדר הדין הפלילי (להלן – תובע), בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס (להלן – בקשה לביטול קנס), בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לו. עם זאת, מוצע להגביל את העילות שניתן לבטל בשלהן הודעת תשלום כאמור. כך, מוצע כי תובע יהיה מוסמך לבטל את הודעת תשלום הקנס רק אם מצא כי נסיבות המקרה בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין בהמשך, וכן, לעניין בקשה לביטול קנס המוגשת בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה לא נעברה בידי המבקש, רק אם שוכנע שניתן לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין (ראו סעיף קטן 230ב).

(ג) (1) הוגשה בקשה לביטול קנס בנימוק שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין, והחליט תובע לדחות את הבקשה, ינמק את החלטתו, וימציאה לנקנס בתוך זמן סביר; החלטת התובע לפי פסקה זו סופית, ואולם רשאי הנקנס להודיע על רצונו להישפט, בתוך 14 ימים מיום שהומצאה לו החלטת התובע, או עד תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ד(א), לפי המאוחר, וזאת אף אם שילם את הקנס לפני שהומצאה לו החלטת התובע, ובלבד שלא יודיע כאמור לפני שהתובע המציא לו את החלטתו; על בקשה להישפט לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 230ד(ג) עד (ה).

(2) הוגשה בקשה לביטול קנס בנימוק שהעבירה לא בוצעה או שהעבירה בוצעה שלא בידי הנקנס, וסבר התובע כי בנסיבות העניין לא ניתן לבטל את הודעת התשלום בלא חקירה, ידחה את הבקשה; התובע יודיע לנקנס על דחיית הבקשה ועל כך שעליו לשלם את הקנס במועד כאמור בסעיף 230ב(ג), ואם לא ישלם את הקנס במועד כאמור, יראו אותו כמי שהודיע כי ברצונו להישפט כאמור בסעיף 230ד, ויחולו לגביו הוראות סעיפים קטנים (ג) עד (ה) של הסעיף האמור.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי תובע לדון בבקשה לביטול קנס שהוגשה בחלוף המועד להגשתה כאמור באותו סעיף קטן, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד בשל סיבות שלא היו תלויות במבקש ושמנעו ממנו להגישה במועד, וכי היא הוגשה מיד לאחר שהוסרה המניעה; ואולם לא ניתן, בבקשה המוגשת באיחור, לטעון כל טענה הדורשת ביצוע פעולות חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר כי הגשת בקשה לביטול קנס אינה דוחה את המועד לתשלום הקנס, זאת משום שמדובר בבקשה שהטעמים להגשתה אינם יורדים לשורש יסודות העבירה, ושהמקרים שייכנסו בגדר בקשה זו מצומצמים (ראו סעיף קטן (ד)).

מאחר שלפי סעיף 1230 בנוסחו המוצע תיעשה גביית הקנסות לפי פרק ז' 1 המוצע לפי חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המרכז), מוצע כי אם בוטלה הודעת תשלום קנס לאחר שהנקנס שילם את הקנס, יוחזר לנקנס סכום הקנס ששילם בהתאם להוראות לפי החוק האמור (ראו סעיף 20 לאותו חוק).

כן מוצע כי אם הוגשה בקשה בטענה כאמור והתובע החליט שלא לבטל את הקנס, תינתן לנקנס אפשרות נוספת לשלם את הקנס עד למועד הנקוב בהודעת התובע על דחיית הבקשה. אם הנקנס לא ישלם את הקנס במועד, תמשיך המשטרה באיסוף הראיות ובחקירה פלילית על כל המשתמע מכך, לרבות חקירה באזרה, בדיקת הסם ורישום משטרי במערכת המשטרתית הנפרדת כפי שיפורט להלן, הליך שבסופו יכול שיוגש כתב אישום נגד הנקנס.

עוד מוצע לקבוע כי תובע יהיה רשאי לדון בבקשה לביטול הודעת קנס אשר הוגשה בחלוף המועד הקבוע להגשתה, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד מסיבות שאינן תלויות במבקש ושמנעו ממנו להגישה במועד האמור, והוא הגיש את הבקשה מיד לאחר שהוסרה המניעה. ואולם בבקשה כאמור לא יהיה ניתן לטעון טענות המצריכות ביצוע פעולות חקירה, בדיקת הסם או שמירתו.

(ה) בוטלה הודעת תשלום קנס לאחר שהקנס שולם, יוחזר סכום הקנס ששולם לנקנס, בהתאם להוראות לפי חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ו-1996* (בפרק זה – חוק המרכז).

230.ד. (א) נקנס רשאי להודיע כי ברצונו להישפט על העבירה, במקום לשלם את הקנס (בסעיף זה – בקשה להישפט); בקשה להישפט תוגש לתובע, בכתב, בתוך 30 ימים מיום שהומצאה למבקש הודעת תשלום הקנס, ויפורטו בה, ככל האפשר, נימוקי הבקשה.

(ב) נקנס שהגיש בקשה להישפט לפי סעיף זה, לא יהיה רשאי להגיש בקשה לביטול קנס כאמור בסעיף 230.ד.

(ג) הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה באיסוף הראיות ובחקירה פלילית לגבי העבירה שעבר המבקש; ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה בעבירת קנס מיוחדת, שהראיות מספיקות לאישום, יעמיד לדין את המבקש, אלא אם כן היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

(ד) הגיש נקנס בקשה להישפט ובית המשפט הרשיעו בעבירת קנס מיוחדת, יטיל עליו בית המשפט קנס בסכום שלא יפחת מפי שלושה מסכום הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס, ולא יחולו הוראות סעיף 35א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בפרק זה – חוק העונשין); לעניין זה, "הורשע" – לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצע את העבירה.

(ה) הגיש נקנס בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה, ייתן בית המשפט הוראות לעניין החזרת סכום הקנס ששולם, לנקנס, לפי הוראות חוק המרכז.

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר, כי בשונה מבקשה לביטול קנס, לא ניתן להגיש בקשה להישפט באיחור.

מוצע לקבוע כי משהוגש כתב אישום לבית המשפט, ובית המשפט הרשיע את הנקנס, או קבע כי הוא ביצע את העבירה, אף אם לא הרשיעו, וגור עליו עונש של קנס, הקנס יהיה בסכום שלא יפחת מפי שלושה מן הסכום הנקוב בהודעת הקנס שנמסרה לנקנס ולא יחולו לעניין זה הוראות סעיף 35א לחוק העונשין. תפיסה זו משקפת את ההנחה שלפיה ראוי שרק נקנס שנטל אחריות ושילם את הקנס במועד ייהנה ממודל הקנסות. לעומת זאת, אדם שבחר לכפור בעובדות וטען טענות הנוגעות ליסודות העבירה, טענותיו מחייבות פתיחה בחקירה ובדיקה ממצה. אדם שבחר לנהוג כך, מסתכן בכך שאם טענתו תימצא לא מוצדקת יוגש נגדו כתב אישום, ויוטל עליו קנס הגבוה משמעותית מסכום הקנס המקורי.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לאפשר לנקנס להודיע כי ברצונו להישפט על עבירת הקנס המיוחדת, במקום לשלם את הקנס. בקשה להישפט תהיה בכתב, ותוגש לתובע בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לנקנס הודעת תשלום הקנס. הנקנס יפרט בבקשתו את הנסיבות והטעמים להגשתה. זאת בכפוף לכללי המשפט הפלילי כגון הזכות לאי-הפללה עצמית. נקנס שהודיע כי ברצונו להישפט על עבירת קנס מיוחדת, לא יוכל לשוב לאחר מכן למסלול הקנסות, ובהתאם, גם לא יוכל לבקש לאחר מכן את ביטול הקנס.

אם הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה בחקירה פלילית לגבי עבירת הקנס המיוחדת, לרבות חקירה באזוהרה, בדיקת המוצגים וכיוצא בזה, והתובע יגיש כתב אישום נגד הנקנס אם מצא שיש ראיות מספיקות לכך, אלא אם כן היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.

1230. לא שילם אדם את הקנס ולא הגיש בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס או בקשה להישפט, וחלף המועד לתשלום הקנס כאמור בסעיף 230ב(ג) (בסעיף זה – המועד לתשלום הקנס), יחולו הוראות אלה:

(1) יראו את אותו אדם, בחלוף המועד לתשלום הקנס כאילו הורשע בבית המשפט, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס; ואולם הוראות פסקה זו לא יחולו על אדם שבקשתו לביטול קנס הוגשה שלא במועד, אך התובע דן בה מכוח סמכותו לפי סעיף 230ג(ד) וביטל את הודעת תשלום הקנס;

(2) המשטרה תהיה רשאית, בחלוף המועד לתשלום הקנס, להשמיד את הסם המסוכן, ולא יהיה ניתן עוד לטעון כל טענה הדורשת חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו;

(3) תיווסף על הקנס תוספת פיגור בשיעור האמור בסעיף 67 לחוק העונשין; גביית הקנס והתוספת האמורה תיעשה כאמור בסעיפים 68 ו-70 לחוק האמור וסעיף 69 לאותו חוק לא יחול.

1230. על גביית קנסות לפי פרק זה יחולו הוראות חוק המרכז. גביית הקנס

1230. אדם אשר ניהל את הליכי המשפט בעניינו בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים, בסכום שקבע בית המשפט, ויחולו הוראות סעיף 79 סיפה לחוק העונשין, בשינויים המחויבים. הוצאות משפט

1230.ח. (א) לשם יישום הוראות פרק זה, תנהל משטרת ישראל מאגר מידע שיכלול רישומים כמפורט בסעיף קטן (ב) לגבי כל אדם שביצע עבירת קנס מיוחדת (בסעיף זה – מרשם משטרת מיוחדת). מרשם משטרת מיוחדת של עבירות קנס מיוחדות

ד ב ר י ה ס ב ר

67 לחוק העונשין, אשר ייגבו בהתאם לסעיפים 68 ו-70 לאותו חוק, בלא אפשרות לפטור.

לסעיף 1230 המוצע

מוצע כי גביית הקנסות שניתנו בשל עבירות קנס מיוחדות תיעשה לפי הוראות חוק המרכז.

לסעיף 1230 המוצע

במטרה למנוע קיום הליכי סרק, מוצע לקבוע כי אם אדם ניהל את הליכי המשפט בעניינו בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, בית המשפט יוכל לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים.

לסעיף 1230 המוצע

מוצע לקבוע כי רישומן של עבירות קנס המיוחדות ייעשה במערכת משטרתית נפרדת שנוצרה למטרה זו,

כן מוצע לקבוע, בדומה להוראת סעיף 230ג(ה) המוצע, כיצד יוחזר הקנס במקרה שבו נקנס הגיש בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לקבוע כי נקנס אשר לא שילם את הקנס במועד (בתוך 60 ימים מיום שהומצאה לו הודעת התשלום), ולא הגיש בקשה לביטול הקנס או בקשה להישפט, יראו אותו כאילו הורשע בבית המשפט בעבירת הקנס המיוחדת, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעה. כמו כן, מוצע כי משחלף המועד לתשלום הקנס, תוכל המשטרה להשמיד את הסם, והנקנס לא יוכל עוד לטעון כל טענה הדורשת ביצוע פעולות חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו, כגון טענה כי החומר שנתפס אינו סם. כמו כן, אם הנקנס לא שילם את הקנס במועד, ייוספו עליו תוספות פיגורים כאמור בסעיף

(ב) המרשם המשטרתי המיוחד יכלול, לגבי כל עבירת קנס מיוחדת, מידע בדבר קנס, הרשעה או החלטה אחרת כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981⁹ (בסעיף זה – חוק המרשם הפלילי), ובכלל זה –

(1) תיאור העבירה ומועד ביצועה;

(2) סכום הקנס שהוטל והמועד לתשלומו;

(3) פרטים מזהים על אודות האדם וכן מידע נוסף על אודות ההליכים הנוגעים לעבירת הקנס המיוחדת, ובכלל זה מועדי קבלת החלטות שיפוטיות והחלטות אחרות על פי דין.

(ג) מידע כאמור בסעיף קטן (ב) לא ייכלל במרשם הפלילי לפי חוק המרשם הפלילי.

(ד) על אף הוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁰, משטרת ישראל לא תעביר מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד לגוף ציבורי בהגדרתו בסעיף 23 לחוק האמור, אלא בהתקיים אחד מאלה:

(1) הגוף הציבורי הוא גוף שקבע שר המשפטים,

בהסכמת השר לביטחון הפנים, בצו, לעניין סעיף קטן זה;

(2) העברת המידע נדרשת לשם ניהול הליכים לפי פרק זה, ובמידה שנדרשת.

3. (א) על אף האמור בכל דין, הוראות סעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, והוראות פרק ז' 1 לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה (בסעיף זה – ההסדר שבהוראת השעה), יחולו לעניין עבירה של החוקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג1) האמור, שנעברה ביום התחילה או לאחריו.

תחולה

ד ב ר י ה ס ב ר

מידע לגוף ציבורי אשר נדרשת לשם ניהול הליכים לפי פרק ז' המוצע, ובמידה שנדרשת, כך יישמר האיזון הראוי בין תכלית הצעת החוק, למנוע את הפגיעה באדם כתוצאה מתיוג במרשם הפלילי, לבין השמירה על שלום הציבור וביטחונו. יצוין כי מכוח סעיף 13 לחוק האמור, ומאחר שמשטרת ישראל היא רשות ביטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג) לאותו חוק, אין לאדם זכות לעיין במידע עליו הנכלל במאגר.

סעיף 3 מוצע לקבוע כי ככלל, יחול ההסדר המוצע בחוק זה רק על עבירות החוקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברו מיום התחילה ואילך. עם זאת, מוצע לאפשר לאדם שעבר עבירה כאמור לפני יום התחילה, לבקש שההסדר יחול עליו, וזאת בתנאי שביום התחילה טרם התקבלה החלטה על סגירת תיק החקירה בעבירה וטרם הוגש בשלה כתב אישום (תיקי חקירה תלויים ועומדים).

ובמנותק ממערכת המרשם הפלילי המשטרתי המתעדת הרשעות קודמות, תיקים תלויים ועומדים ותיקים סגורים. רישום הקנס ואכיפתו במערכת ייעודית זו נועד למנוע רישום פלילי לגבי הנקנס, דבר שעלול לפגוע בו. מאותו טעם מוצע כי גם הרשעות בהליכים שהתנהלו בעקבות בקשות להישפט, שאותן הגיש נקנס לפי פרק ז' המוצע, לא יירשמו במרשם הפלילי, כי אם במרשם משטרתי פנימי ונפרד. יוזכר כי מדיניות המשטרה, בהתאם להחלטת הממשלה, היא כי אם אדם ביצע עבירה של החוקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם השלישית, תיפתח נגדו חקירה פלילית, והוא יופנה להליך של סגירת תיק בהסדר מותנה בהתאם להוראות סימן א' 1 לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי; זאת בתנאי שהוא עומד בתנאים הקבועים באותו סימן.

עוד מוצע לקבוע כי משטרת ישראל לא תעביר מידע לגופים ציבוריים, כהגדרתם בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, אלא אם כן מדובר בגופים כאמור ששר המשפטים קבע בצו לעניין הוראה זו, או אם מדובר בהעברת

⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 322.

¹⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), נעברה עבירה כאמור באותו סעיף קטן לפני יום התחילה, וביום התחילה תיק החקירה שנפתח בשלה היה תלוי ועומד וטרם הוגש בשלה כתב אישום, רשאי עובר העבירה להודיע לתובע כמשמעותו בחוק סדר הדין הפלילי או לתחנת המשטרה שבה נפתח תיק החקירה, לפי העניין, כי הוא מבקש לשלם בשל העבירה קנס בהתאם להסדר שבהוראת השעה, וכן כי הוא מבקש כי תיק החקירה שנפתח בשלה ייסגר והרישום המשטרתי לגביו יימחק; הודיע כאמור ונמצא כי העבירה שביצע היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, כמשמעותן בסעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, וכי לא מתקיים לגביו האמור בפסקה (4) של הסעיף האמור, תימסר לו הודעת תשלום קנס כאמור בסעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, לעיל, ויחולו לגביו, בשינויים המחוייבים, הוראות ההסדר שבהוראת השעה למעט סעיפים 230 ו-230ד לחוק סדר הדין הפלילי שבו.

ד ב ר י ה ס ב ר

כי אפשרות זו עומדת לעובר העבירה כאמור אך ורק לעניין תשלום קנס ולא יהיה באפשרותו להגיש בקשה לביטול הקנס או בקשה להישפט.

השפעת החוק המוצע על זכויות הילד כאמור לעיל, ממשלת ישראל החליטה לגבש מודל אכיפה נפרד בעבור קטינים, ולרכז מאמצי הסברה, חינוך וטיפול במטרה למנוע או לצמצם ככל האפשר את השימוש בקנבוס בקרב קטינים. על כן מוצע להחיל את ההסדר המוצע בהצעת החוק על בגירים בלבד ולגבש הסדר מיוחד לעניין קטינים עד סיום הליכי החקיקה של הצעת חוק זו.

על פי המוצע, יחול ההסדר המוצע בחוק זה על מי שהודיע לתובע או ליחידת המשטרה החוקרת את העבירה כי הוא מבקש לשלם קנס בהתאם להסדר המוצע וכן מבקש כי תיק החקירה בעניינו ייסגר והרישום לגביו יימחק. אם יימצא כי אותו אדם עומד בתנאי ההסדר (קרי, העבירה שביצע היא עבירה ראשונה או שנייה ולא מתקיים לגביו סייג מהסייגים לתחולת ההסדר כאמור בסעיף 7(ג1)(4) לפקודת הסמים המסוכנים כנוסחו המוצע בסעיף 1 להצעת החוק), תימסר לו הודעת תשלום קנס ויחולו ההוראות לעניין תשלום הקנס וגבייתו כאמור בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק. יובהר

